

T. M. U.

Culture and Folk Literature

E-ISSN: 2423-7000

Vol. 8, No. 34

October, September & November 2020

The Analysis of the Story *Silent City* Through Joseph Campbell's Model of the Hero's Journey

Masoumeh Yasamifar¹, Mohammad Khosravi Shakib*², Masoud Sepahvand³

1. PhD Candidate of Persian Language and Literature, Islamic Azad University, Khoram Abad, Iran.
2. Associate Professor of Persian Language and Literature, Lorstan University, Iran.
3. Assistant Professor of Persian Language and Literature, Islamic Azad University, Khoram Abad, Iran.

Received: 03/30/2020
Accepted: 07/29/2020

*Corresponding Author's E-mail:
khosravi.m@lu.ac.ir

Abstract

Mythology has always been associated with new capabilities from a different perspective, which highlights the explanation, understanding, and spiritual energy of the literary works for the reader. Through the archetype of the hero's journey, Campbell tries to show that most of the heroes in folk tales need to go through certain stages in order to gain self-knowledge, spiritual perfection, and spiritual and material gifts. *Silent City* is one of the folk tales of Lorestan province, which embeds the flawless archetype of Campbell's "Heroic Journey", and represents three main stages of "departure", "arrival" and "return". The protagonist, going through the physical and spiritual stages, finds a harmonious and godly existence by which he can have a useful possession of the physical world. In this story, traces of myths, religions, and insights, related to the creation of man and the world of creation, are much prevalent.

Keywords: The story of the Silent City; Joseph Campbell; archetype; the hero's journey.

Research background

In this article, the story of *Silent City* from the book of folk tales of Lorestan is analyzed (Farahvashi, 2018). So far, no research has been done on the analysis of the symbols and elements of this story. Considering that the

T. M .U.

Culture and Folk Literature

E-ISSN: 2423-7000

Vol. 8, No. 34

October, September & November 2020

subject of the present study is the study of this story based on the theories of Joseph Campbell, two studies related to this subject are referred to: an applied study following the theory; 2. a study entitled "The hero's journey in the story of *Hamam Badgard* based on Campbell and Jung's analyses which tries to connect the necessity of the hero's journey with the human needs for psychological development.

Objectives, questions, and hypotheses

The current study analyzes the story of *Silent City* based on Campbell's mythical theory of "Heroic Journey" and aims to see to what extent the story of *Silent City*, with different stages of "Heroic Journey", matches with Campbell's theory? The premise of the article is that the journey pattern of Campbell's hero and its various stages have a specific overlap with the rawness, experience, and maturity of the hero in the story of *Silent City*.

Discussion

The protagonist of this story travels along the sea with the colt following the call of a wise, who seeks special land from an unknown land to heal the eyes of the king. At the beginning of the journey, the hero picks up a feather from a spring, and then, when he reaches a dark and silent city, he lights it. The city lights up. He is taken to the palace. At the request of his daughter, the king asks the hero for three things: 1. Chicken, 2. Cage, and 3. Forty horses. During the next forty days, the hero travels to a distant land to accompany the sea to meet the king's wishes. In one of the journeys, the fairy king's daughter accompanies the hero. The king asks the hero to stay silent in the city forever; but the hero does not accept it because he has to take special soil with him to heal his father's eyes. At the end of the story, after healing his father's eyes and encountering his brothers' jealousy, he returns to the silent city and marries the king's daughter. According to the archetypal stages of the hero's journey, the stages of the hero's journey in this story are analyzed based on Campbell's theory.

Departure (invitation to start the journey, rejection of the invitation, occult help, crossing the first threshold, and whale belly)

In this story, the blindness of the king and the coming of the wise are signs of invitation to travel and movement, and making the younger boy aware. The little boy's disregard for Hakim's call at first, as well as his father's dissatisfaction, can be equated with "rejecting the invitation." In the story of

T. M .U.

Culture and Folk Literature

E-ISSN: 2423-7000

Vol. 8, No. 34

October, September & November 2020

the silent city, we see that the sea is with the hero as an unseen aid and inhuman helper from the beginning to the end of the journey. As the guardian of the threshold, the sea urchin forbids him to remove the springs to protect them; but the hero crosses the threshold and reaches the silent city. This city is actually the stage of the whale's abdomen considering the stages of Joseph Campbell's departure.

The rite of atonement (test road, meeting with Goddess, Gods, and lord of two worlds)

Upon entering the king's palace, the hero must pass three important tests: 1. bringing a chicken, which is a symbol of the human soul and spirit, 2. Bringing a cage, which is a symbol of the human body and spirits, and 3. Bringing a horse of forty ponies, which is a symbol of the devil. Accomplishing these missions, he becomes a worthy hero, a carpenter of a princess or a goddess, and finds a godly existence. He becomes like a lord who wanders with ease without hesitation in both the material and transcendental worlds.

Return (refusal to return, crossing the threshold of return, extraterrestrial savior, ultimate achievement, reconciliation and harmony with the father, and liberation and freedom)

The protagonist of this story does not accept the king's request to stay in the silent city and remembers that he was looking for soil to heal his father's eyes, so he must return. He steps into darkness from the material and earthly world, and then goes to the transcendental land and paradise. After that, he returns to the material world with the solution of life and the final blessing. The "fairy" who came from a transcendental land with the hero is like a savior who saves him from the clutches of the earthly wicked. The ultimate achievement of the hero is the light of life and the spirit of life for the silent city, and the solution of light for the king's eyes. The hero of the story, successfully completing the cycle of departure, arrival, and return, is now ready to take on the difficult responsibilities of life like a father. But since the protagonist of this story is not dependent on his father's successor, he leaves the city silently and without any dependence, and because of this trust, he finally achieves everything.

Conclusion

T. M. U.

Culture and Folk Literature

E-ISSN: 2423-7000

Vol. 8, No. 34

October, September & November 2020

The journey pattern in the story of *Silent City*, like the journey of most mythical heroes in a circular round trip, completes the process of individuality and self-awareness of the hero. The main character of the story, in the course of telling the story, becomes a hero who achieves inner freedom and liberation with the help of his helper - the sea and the fairy. The story of *Silent City*, addresses the inner levels of the human psyche, and subconscious - the little son of the family - and the use of psychoanalytic symbols and codes showed a complete form of paying homage to the hero's journey. In this story, while showing the overlap and application of the archetype of Campbell's "Hero's Journey", the hero's journey in the context of numerous and complex social and psychological obstacles and tests, achieves ontological knowledge and ultimately discovers love.

References

- Campbell, J. (2010). *The hero of a thousand faces* (translated into Farsi by Shadi Khosropanah). Mashhad: Gol Aftab Publications.
- Farhvashi, B. (2018). *Folk tales of Lorestan* (edited by Nadereh Nafisi). Tehran: The Center of the Great Islamic Encyclopedia.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

تحلیل قصه «شهر خاموشان» با تأکید بر کهن‌الگوی «سفر قهرمان» جوزف کمپبل

معصومه یاسمی فرا^۱، محمد خسروی شکیب-^۲، مسعود سپهوندی^۳

(دریافت: ۱۳۹۹/۱/۱۱ پذیرش: ۱۳۹۹/۵/۸)

چکیده

اسطوره‌شناسی همواره با امکانات و قابلیت‌های جدیدی همراه بوده است که تبیین، درک و انرژی معنوی آثار ادبی را نزد خواننده، دوچندان می‌کند. جوزف کمپبل از شاگردان مکتب یونگ، با گردآوری و بررسی اسطوره‌ها و قصه‌های عامه جهان، تلاش کرده است تا با طرح «خویشکاری» به الگویی ساختاری و مشترک، برای زیبایی‌شناسی و درک درست و منطقی از آن‌ها دست یابد. یکی از این خویشکاری‌ها «سفر قهرمان» است که کمپبل تلاش می‌کند تا نشان دهد بیشتر قهرمانان موجود در داستان‌های عامه، برای خودشناسی، کمال معنوی و کسب مواهب روحی و مادی، نیازمند به گذراندن مراحل آن هستند. پرسش مقاله این است که آیا «شهر خاموشان» - از قصه‌های عامه استان لرستان - ظرفیت پذیرش الگوی «سفر قهرمان» جوزف کمپبل را دارد؟ با استفاده از روش تحلیلی - توصیفی می‌توان گفت که قصه «شهر خاموشان» قابلیت بازنمایی مراحل سه‌گانه «عزیمت»، «تشریف» و «بازگشت» الگوی کمپبل را دارد. با توجه به الگو «سفر قهرمان» می‌توان نتیجه گرفت که روایت این قصه، خودآگاهی، اصالت، فردیت و دستیابی به کمال حقیقی قهرمان را به نمایش می‌گذارد. قهرمان قصه با پشت سرگذشتن مراحل مادی و معنوی، وجودی هماهنگ و خدای‌گون می‌یابد که با آن می‌تواند در

۱. دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی، خرم‌آباد، ایران.

۲. دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه لرستان، ایران (نویسنده مسئول).

۳. khosravi.m@lu.ac.ir

استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی، خرم‌آباد، ایران.

جهان مادی تصرفی مفید داشته باشد. در این قصه، رد پای اساطیر، ادیان و بینش‌های مربوط به خلقت آدم و جهان آفرینش را می‌توان مشاهده کرد.

واژه‌های کلیدی: قصه «شهر خاموشان»، جوزف کمپبل، کهن‌الگو، سفر قهرمان.

۱. مقدمه

بخش عظیمی از ادبیات فولکلوریک ایران را قصه‌های پریان و داستان‌های عامه تشکیل می‌دهد. یکی از شاخه‌های پژوهشی در ارتباط با این داستان‌ها، مطالعات و بررسی‌های اسطوره‌شناختی است؛ زیرا بسیاری از این قصه‌ها در باورها، آیین‌ها و عقاید دینی آغازین بشر ریشه دارند. اسطوره را نیز می‌توان داستان «سرگذشتی مینوی» دانست که معمولاً اصل آن معلوم نیست و شرح عمل، عقیده، نهاد یا پدیده‌ای طبیعی است به‌صورت فراسویی، که دست‌کم بخشی از آن، از سنت‌ها و روایت‌ها گرفته شده و با آیین‌ها و عقاید دینی پیوندی ناگسستنی دارد (آموزگار، ۱۳۸۷: ۳). بتلهایم^۱ (۱۹۰۳ - ۱۹۳۹) معتقد است که در بیشتر فرهنگ‌ها، بین اسطوره و قصه‌های عامه پریان، مرز مشخصی وجود ندارد. بعضی از قصه‌های پریان و داستان‌های عامه برآمده از اساطیرند و برخی در اساطیر ادغام شده‌اند. این قصه‌ها، بینش‌های عمیقی را از دوران پرفرازونشیب هستی انسان، گرد آورده‌اند (بتلهایم، ۱۳۹۲: ۳۰ - ۳۱). لویی استراوس^۲ (۱۹۰۸ - ۲۰۰۹) نیز معتقد است که قصه‌های عامه از اسطوره جدا نیستند و حتی در بسیاری از موارد می‌توان با یاری گرفتن از این قصه‌ها، گره از برخی از اسطوره‌ها گشود (مختاریان، ۱۳۸۶: ۱۲۱). با بررسی بعضی از قصه‌های پریان استان لرستان، رد پای اساطیر، ادیان و بینش‌های مربوط به خلقت آدم و جهان آفرینش مشاهده می‌شود. این اساطیر و بینش‌های عمیق، به‌صورت پنهان و در قالب رمز در ساختار قصه‌ها وجود دارند که با رمزگشایی دقیق آن‌ها می‌توان به درون‌مایه این لایه‌های پنهان رسید. بتلهایم به‌نقل از الیاده^۳ (۱۹۰۷ - ۱۹۸۶) بیان می‌کند که اسطوره‌ها و قصه‌های پریان از آیین‌های پاگشایی و دیگر آیین‌های گذاری سرچشمه گرفته‌اند (بتلهایم، ۱۳۹۲: ۴۳). یکی از رویکردهای اسطوره، مطالعات روان‌شناختی است. به نظر بتلهایم، عقیده همه

پژوهشگران این است که اساطیر و قصه‌های پریان به زبان نمادهایی که معرف محتویات ضمیر ناآگاه ما هستند، با ما سخن می‌گویند. آن‌ها ضمیر آگاه و ناآگاه ما را هم‌زمان متأثر می‌کنند؛ یعنی هر سه وجه ذهن ما - نهاد و من و فرامن - و نیز نیاز ما را به «من آرمانی»^۴. همین امر تأثیر آن‌ها را بیشتر می‌کند و در محتوای قصه پدیده روان‌شناختی درونی تجسمی نمادین می‌یابد (همان: ۴۴). جوزف کمپبل^۵ (۱۹۰۴ - ۱۹۸۷) از شاگردان مکتب یونگ، با گردآوری بسیاری از اساطیر و قصه‌های عامه در سراسر جهان، به بررسی اسطوره‌شناختی این قصه‌ها پرداخته است. یکی از پژوهش‌های مهم او سفر اسطوره‌ای قهرمان است که به نظر او سیر قهرمان در همه قصه‌ها از کهن‌الگوی همگون و خاص پیروی می‌کند.

در مقاله حاضر، پس از بازخوانی نظریات جوزف کمپبل و ارائه قصه «شهر خاموشان»، به تجزیه و تحلیل این قصه بر اساس نظریه اسطوره‌ای «سفر قهرمان»، می‌پردازیم و به این پرسش پاسخ خواهیم داد که قصه «شهر خاموشان» تا چه حد با مراحل مختلف «سفر قهرمان» کمپبل هم‌خوانی دارد؟ پیش‌فرض مقاله این است که الگوی سفر قهرمان کمپبل و مراحل مختلف آن با خامی و تجربه‌پذیری و پختگی قهرمان موجود در قصه «شهر خاموشان» برهم‌نمایی ویژه دارد.

۲. نظریه «سفر قهرمان» جوزف کمپبل

جوزف کمپبل، اسطوره‌شناس و متخصص تطبیق ادیان، پس از فارغ‌التحصیلی از رشته زبان و ادبیات انگلیسی و ادبیات تطبیقی در دانشگاه کلمبیا، مطالعه فرهنگ سرخپوستان را با جدیت دنبال کرد. پژوهش‌های او در این زمینه، مبنای پژوهش‌های وسیع‌تری در مورد اساطیر جهان شد. او در دانشگاه پاریس و مونیخ به فراگیری سانسکریت و فرانسوی سده‌های میانه و تحقیق در باب افسانه‌های «آرتور شاه» پرداخت که با خواندن آثار توماس‌مان^۶ (۱۸۷۵ - ۱۹۵۵)، فروید^۷ (۱۸۵۶ - ۱۹۳۹) و یونگ^۸ (۱۸۷۵ - ۱۹۶۱) همراه بود و از همین رهگذر به نظریه جالبی در باب اسطوره دست یافت. او این دیدگاه را مطرح کرد که «یگانگی و همانندی افراد بشر تنها در بُعد زیست‌شناختی نیست و فرهنگ‌ها و باورها را نیز دربرمی‌گیرد» (حسن‌زاده، ۱۳۸۵: ۴۵۰، ۴۶۶). کمپبل

تلاش کرد تا به الگویی واحد و کارآمد در شناخت اسطوره‌ها و قصه‌های عامه دست یابد. قهرمان هزارچهره مهم‌ترین اثر جوزف کمپبل است که وی در آن سیر تحول قهرمان را در سه مرحله اصلی - که هر کدام دارای مراحل فرعی است - بررسی می‌کند. این مراحل عبارت‌اند از: الف) عزیمت (دعوت به آغاز سفر، امدادهای غیبی، عبور از نخستین آستان، شکم نهنگ)، ب) آیین تشرف (جاده آزمون‌ها، ملاقات با خدایانو، زن در نقش وسوسه‌گر، آشتی و هماهنگی با پدر، خدایگان، برکت نهایی)، ج) بازگشت (امتناع از بازگشت، فرار جادویی، دست نجات از خارج، عبور از آستان بازگشت، ارباب دو جهان، رها و آزاد در زندگی). می‌توان گفت نتیجه بررسی و تحقیق کمپبل، هرچند به ارائه الگویی واحد برای قهرمان و شناخت آن در اسطوره‌ها و قصه‌های عامه منجر شد؛ اما قابلیت تعمیم به تاریخ حرکت، تلاش و پیشرفت تمدن بشری را نیز دارد. «حرکت تمدن و تاریخ بشری نیز با «سفر قهرمان» کمپبل همسانی و برهم‌نمایی قابل قبولی دارد؛ به این معنا که نقطه عزیمت و پیشرفت و برگشت تمدن انسانی، با این نظریه هم‌خوانی دارد» (Moyers & Campbell, 1991: 44). «این حرکت در الگویی دایره‌ای و رفت‌وبرگشت اتفاق خواهد افتاد» (Campbell, 2008: 127). این چرخه، گویی دارای ساختاری بنیادین و حاکم بر فرایند تمدن‌سازی جوامع بشری است. از این منظر است که «سفر قهرمان» را یکی از متداول‌ترین ریزنقش‌های اسطوره‌ای در قصه‌های عامه می‌دانند که «بر طراحی نهایی تمدن و نظام ساختار اجتماعات بشری تأثیر عمیق داشته است» (Campbell, 2004: 43).

۳. پیشینه تحقیق

قصه‌های شفاهی استان لرستان بخش عظیمی از میراث فرهنگی کشور ایران را تشکیل می‌دهد. در سال‌های اخیر بسیاری از محققان با گردآوری بخش زیادی از این قصه‌ها، این گنجینه عظیم را از خطر فراموشی حفظ کرده‌اند. بهرام فره‌وشی تعداد زیادی از این قصه‌ها را در کتابی چهارجلدی با عنوان *داستان‌های عامیانه لرستان* (۱۳۹۷) منتشر کرده است. در این مقاله به تحلیل قصه «شهر خاموشان» از قصه‌های این کتاب پرداخته‌ایم. تاکنون هیچ پژوهشی درباره تحلیل نمادها و عناصر این قصه، انجام نشده است. با

توجه به اینکه موضوع پژوهش حاضر بررسی این قصه با تکیه بر نظریات جوزف کمپبل است، به چند پژوهش با این موضوع اشاره می‌شود:

۱. بررسی «سفر قهرمان در منظومه مهر و ماه جمالی دهلوی بر اساس الگوی کمپبل»، از رسمی و همکارش (۱۳۹۷: ۵۱ - ۸۰). مؤلفان سعی کرده‌اند تا مراحل سفر قهرمان مورد نظر خود را با ترتیب موجود در این نظریه مطابقت دهند.
  ۲. «بررسی و نقد داستان بیژن و منیژه بر اساس کهن‌الگوی سفر قهرمان جوزف کمپبل»، از فولادی و رحمانی (۱۳۹۷: ۱۳ - ۹۳). نویسندگان تلاش کرده‌اند سفر قهرمان‌های موجود در متون حماسی و رمانتیک را نیز با الگوی کمپبل توجیه کنند.
  ۳. «سفر قهرمان در داستان «حمام بادگرد» بر اساس شیوه تحلیل کمپبل و یونگ»، اثر حسینی و شکیبی (۱۳۹۱: ۳۴ - ۶۳). مؤلفان تلاش کرده‌اند تا ضرورت سفر قهرمان را با نیازهای انسان برای تکامل روانی، پیوند دهند.
  ۴. «بررسی داستان «عجیب و غریب» در هزارویک‌شب بر اساس الگوی سفر قهرمان جوزف کمپبل» از آقاجانی زلتی و خزانه‌دارلو (۱۳۹۵: ۲۷ - ۴۰). این مقاله قرائتی دیگر از لزوم سفر برای به‌دست آوردن استقلال شخصیتی و روانی را توجیه می‌کند.
- از مقالات دیگر در این زمینه می‌توان به مقاله همایشی «تحلیل قصه عامیانه کره‌اسب پروین بر اساس نظریه سفر قهرمان جوزف کمپبل» (کبیریان، ۱۳۹۸) و مقاله تخصصی «نمادشناسی کهن‌الگوی سفر در قصه عامیانه سیب» (فخرانیان و کازرونی، ۱۳۹۵: ۶ - ۳۲) اشاره کرد.

۴. خلاصه قصه «شهر خاموشان»

پادشاهی بود که سه پسر داشت و عزیزترین آن‌ها پسر کوچکش بود که یک کره بحری داشت. پادشاه پس از مدتی کور شد. حکیمی برایش آوردند. حکیم گفت باید خاک سرزمینی ناشناخته را برایم بیاورید تا داروی چشم او را بسازم. پسر اول پادشاه رفت و پس از مدتی مقداری خاک آورد. حکیم خاک را بو کرد و گفت این خاک فلان سرزمین است و به درد نمی‌خورد. این بار پسر دوم رفت و مقداری خاک آورد. حکیم با بو کشیدن آن گفت این خاک فلان سرزمین است و به کار ما نمی‌آید. یک روز کره

بحری به پسر کوچک گفت: بیا برویم تا آن خاک را پیدا کنیم. پسر از پادشاه اجازه خواست تا برود. پادشاه گفت: دو برادر بزرگ تو کاری از پیش نبردند. تو کوچکی و نمی‌توانی راه دور بروی؛ اما با اصرار پسر، پادشاه به او اجازه داد و پسر سوار کره بحری شد و کره مثل باد رفت. رفتند تا به چشمه‌ای در بیابانی رسیدند. دیدند چشمه پر از پرهایی زیباست که چشم از دیدنشان سیر نمی‌شود. کره بحری گفت: نکند دست به این پرها بزنی! پسر گفت: خیلی خوب و پنهانی یکی از پرها را در جیبش گذاشت و به راه افتادند تا شب به شهر خاموشان رسیدند. دیدند تمام شهر خاموش است. پرسید: چرا اینجا تاریک است؟ گفتند: پادشاه ما اجازه نمی‌دهد اینجا کسی چراغی روشن کند یا آتشی برافروزد. از پیرزنی خواستند تا به آن‌ها جا بدهد. پیرزن پذیرفت؛ ولی گفت من چراغ ندارم. پسر گفت: من فقط می‌خواهم بخوابم. پسر داخل حیاط رفت و پر را روشن کرد؛ یک مرتبه تمام خانه روشن شد. از طرف پادشاه ریختند خانه پیرزن و گفتند چرا چراغ روشن کردی؟ پیرزن گفت کار این جوان بوده است. پسر را نزد پادشاه بردند. پادشاه با دیدن سر و وضع او گفت تو شاهزاده‌ای و او را به خانه برد. پسر پر را روشن کرد. یک مرتبه تمام قصر روشن شد. دختر پادشاه گفت چه شد؟ کنیزش گفت: بانو جوانی آمده پری دارد که دنیا را روشن می‌کند. دختر گفت: من پر را می‌خواهم. کنیز گفت: بانو این یک پر است اگر خود مرغ را ببینی چه می‌کنی! دختر به پادشاه گفت: من آن مرغ را می‌خواهم. پادشاه به پسر گفت: باید مرغ را بیاوری. کره بحری گفت: نگفتم پر را برندار؟ پسر به پادشاه گفت: من چهل شب مهلت می‌خواهم تا بروم مرغ را بیاورم. حالا هم یک بار گندم و یک چادر و دوازده میخ به من بدهید تا برویم. با فراهم کردن آن‌ها، پسر و کره بحری به سرزمینی دور سر چشمه‌ای رفتند. چادر را زدند و دوازده میخ کوبیدند. کره بحری گفت: گندم‌ها را بریز، مرغ‌ها می‌آیند گندم‌ها را بخورند، تو بشمار و مرغ چهل و یکمی را بگیر. پسر گندم‌ها را ریخت و مرغ چهل و یکم را گرفت و به شهر خاموشان نزد پادشاه برد. پادشاه با خوشحالی مرغ را از این منزل به آن منزل می‌برد. دختر پادشاه خوشحال شد. کنیزش گفت: بانو این که مرغش است اگر قفسش را ببینی چه می‌کنی! دختر گفت: من قفس این مرغ را می‌خواهم. پادشاه به پسر گفت: باید قفس مرغ را هم بیاوری. پسر گفت: چهل شب

مهلت می‌خواهم و سپس سوار کره خود شد و رفت تا رسید به یک دروازه‌ای. کره بخری گفت: از این دروازه که رفتی داخل، دختر شاه پریان آنجا خواب است. قفس بالای سر دختر است. قفس را بردار. مواظب باش دختر را نبوسی. پسر رفت و قفس را برداشت و صورت دختر را بوسید. دختر بیدار شد و سوار بر اسب به دنبال پسر دوید و به او گفت: چون مرا بوسیدی باید زن تو بشوم و همراه پسر روانه شد به طرف شهر خاموشان. دختر پادشاه که قفس را دید خوشحال شد. کنیزش گفت: این که قفس است؛ اگر اسب چهل‌کره را ببینی چه می‌کنی! دختر گفت من اسب چهل‌کره را می‌خواهم. پادشاه به پسر گفت: اگر اسب چهل‌کره را بیاوری، دخترم را به تو می‌دهم. پسر قبول کرد و با راهنمایی کره بخری رفتند تا رسیدند به درختی بر بالای آبی. پسر بالای درخت رفت و کره داخل آب. پس از مدتی خون کم‌رنگی بر روی آب ظاهر شد و سپس یک اسب اندازه یک کوه از آب بیرون آمد و دو گوه شب‌چراغ از دماغش بیرون افتاد. پسر از بالا روی کمر اسب پرید و یال او را محکم گرفت. اسب با جست‌وخیزهای فراوان می‌خواست پسر را ببندازد؛ اما پسر اسب را رام کرد و با انگشت‌های پایش گوه‌ها را برداشت و راه افتاد که دید چهل‌کره هم به دنبال اسب می‌آیند. وقتی به شهر خاموشان رسید اسب چهل‌کره را داخل بردند و مدتی سوارش شدند. پادشاه به پسر گفت می‌خواهم دخترم را به تو بدهم. پسر گفت من به دنبال خاک سرزمینی ناشناخته برای شفای چشم‌های پدرم آمده‌ام. پادشاه گفت: این همان شهر است و خاکی به او داد و گفت دختر مرا هم با خودت ببر. پسر خاک و دختر پادشاه و دختر شاه پریان را برداشت و به طرف شهر خودش بازگشت. خاک را به حکیم داد. چشم‌های پدرش بینا شد. برادرانش تا چشمشان افتاد به دو دختری که همراه او بودند، به فکر توطئه افتادند. دختر شاه پریان به پسر گفت اگر برادرانت به تو غذایی دادند اول به گربه بده بعد خودت بخور. برادرانش دعوتش کردند و غذایی به او دادند. پسر غذا را جلوی گربه گذاشت. گربه با خوردن غذا فوراً مرد. نزد پدرش رفت و گفت: می‌خواهم از این شهر بروم. اگر اینجا بمانم برادرانم از حسادت مرا می‌کشند و این دخترها را می‌گیرند. با پدرش خداحافظی کرد و همراه با دختران به شهر خاموشان رفت. پادشاه خوشحال شد و هفت شبانه‌روز کوس و کرنا زدند و دختر شاه پریان و

دختر خودش را برای پسر عقد کرد و گفت تمام دارایی زندگی من برای توست. اسب چهل کره و مرغ و قفس هم برای خودت. پسر در آنجا ماند و عمری را به خوبی و خوشی گذراند (فره‌وشی، ۱۳۹۷: ۱۴۵ - ۱۵۱).

۵. تحلیل متن

در تحلیل متن‌های عامه، شرایطی فراهم خواهد شد تا تحلیلگران، زوایای پنهان و زایای متون را در اختیار خوانندگان بگذارند و تلاش کنند تا مابه‌ازای دانش خود را در تنگنای زبانی این گونه از متون، از فراز زمان تاریخی طولانی بیابند. با توجه به نظریه «سفر قهرمان» جوزف کمپبل، این قصه حاوی مراحل «سفر قهرمان» در این داستان، به رمزگشایی از نمادها و عناصر اسطوره‌ای و بنیادین داستان نیز می‌پردازیم.

۵ - ۱. شروع قصه

هر قصه‌ای با صحنه‌ای آغازین شروع می‌شود؛ مثلاً معرفی اعضای یک خانواده و ذکر نام و موقعیت آن‌ها (پراب، ۱۳۹۴: ۸۸). قصه برای ارتباط‌گیری با مخاطب، هوشمندانه شروع می‌شود. جملات کوتاه آغاز قصه، حاوی اطلاعات اصلی برای درک کلان‌روایت‌های داستان‌اند. قصه «شهر خاموشان» نیز از این حکم کلی مستثنی نیست. پادشاهی سه پسر دارد و عزیزترین آن‌ها پسر کوچکش است. پسر کوچک یک کره بحری دارد. شروع روایت در قصه می‌باید حرکتی آرام و آشنا داشته باشد و مخاطب خود را با ابهام و نشانه‌شناسی خاصی مواجه نسازد. سخن از کره بحری در آغاز قصه نیز نشان از اهمیت این عنصر در مسیر روایت‌شناسی داستان دارد.

۵ - ۲. عزیمت

۵ - ۲ - ۱. دعوت به آغاز سفر

روش‌های مختلفی برای آغاز سفر قهرمان در قصه‌های عامه دیده می‌شود. در این قصه پادشاه به‌ناگاه کور می‌شود. حکیمی برای درمان چشم‌های پادشاه، خاکی مخصوص از

سرزمینی ناشناخته طلب می‌کند. پسر اول و دوم به ترتیب راهی سفر می‌شوند؛ اما موفق نمی‌شوند. نوبت به پسر کوچک‌تر می‌رسد. در این داستان کور شدن پادشاه و آمدن حکیم نشانه‌ای است از دعوت برای سفر که قرار است با این دعوت دری به روی سرنوشت پسر کوچک‌تر که قهرمان قصه است، باز شود. حکیم را به قول جوزف کمپیل می‌توان نمادی مقدماتی از نیروهایی دانست که وارد بازی خواهند شد و می‌توان آن‌ها را بیک نامید و بحرانی که با حضور او به وجود می‌آید مرحله‌ای است که آن را «دعوت به آغاز سفر» می‌نامیم (کمپیل، ۱۳۹۸: ۶۰). در واقع، وظیفه این بیک بیداری شخصی است که غرق در روزمرگی و زندگی عادی است و قرار است با ندایی که سر می‌دهد او را به دنیای قهرمانی دعوت کند. همان‌طور که کمپیل معتقد است ندای این بیک ممکن است ما را به زندگی بخواند و یا به سوی مرگ دعوت کند؛ با به صدا درآمدن این ندا، پرده‌ها کنار می‌روند و راز یک دگرگونی، یک آیین یا لحظه گذار روح آشکار می‌شود؛ رازی که پس از اتمام آن فرد می‌میرد و دوباره زنده می‌شود (همان: ۶۰ - ۶۱). با استناد به نظر یونگ می‌توان این حکیم را کهن‌الگوی پیر خردمند نامید که چهره روح و به‌ویژه معرفت را تجسم می‌بخشد. او نیرویی است جادویی که از درون برمی‌خیزد و انسان را در کشمکش‌ها و برخوردهای درونی‌اش راهنمایی می‌کند (فضیلت، ۱۳۹۰: ۲۳۶).

۵ - ۲ - ۲. رد دعوت

جوزف کمپیل نمونه‌هایی از اسطوره‌ها و قصه‌های عامه را ذکر می‌کند که شخصیت اصلی داستان، دعوت به سفر را رد می‌کند و دلیل رد دعوت را این می‌داند که فرد نمی‌خواهد از چیزهایی که به آن‌ها علاقه‌مند است، دست بکشد و از نظر او آینده عبارت است از تثبیت نظام ایدئال‌ها، ارزش‌ها، اهداف و منافع کنونی که در وضعیتی کاملاً امن قرار خواهند گرفت (کمپیل، ۱۳۹۸: ۶۸). قبول دعوت برای سفر مرحله‌ای اساسی است که شخصیت اصلی قصه را به قهرمان قصه تبدیل می‌کند و اگر این دعوت رد شود، دیگر قهرمانی در کار نیست؛ زیرا به قول کمپیل با رد دعوت فرد که پشت دیواری از کسالت زندگی روزمره، کار سخت و یا فرهنگ زندانی شده است، قدرت

انجام عمل مثبت را ازدست می‌دهد و به قربانی‌ای بدل می‌شود که به ناجی نیاز دارد (همان: ۶۷). در قصه مورد بحث شاهدیم که پسر کوچک که مشغول زندگی روزمره است و گویی توجهی و تمایلی به پاسخ به ندای حکیم برای سفر ندارد ازسوی کره بحری برای رفتن به سفر تشویق می‌شود. پادشاه سعی می‌کند پسرش را از این سفر منصرف کند؛ به این دلیل که به او می‌گوید برادران بزرگت نتوانستند کاری از پیش ببرند تو کوچکی و نمی‌توانی این کار بزرگ را انجام دهی. بی‌توجهی پسر کوچک در ابتدا به ندای حکیم و همچنین، نارضایتی پدر را می‌توان معادل «رد دعوت» دانست. رد یا قبول دعوت نکته‌ای مهم است. کمپبل می‌گوید رد دعوت در بعضی قصه‌ها بیانگر این است که تعداد زیادی از مردم قادر به جدا شدن از من کودکانه‌شان و فضای احساسی و ایدئال‌های آن، نیستند. به این ترتیب، شخص پشت دیوارهای کودکی باقی می‌ماند و پدر و مادر مثل نگهبانان، در آستانه خروج می‌ایستند و روح بزدل او از ترس تنبیه شدن نمی‌تواند از در خارج و در جهان بیرون متولد شود (همان: ۶۷).

۵ - ۲ - ۳. امداد غیبی

به گفته کمپبل آنان که به دعوت، پاسخ مثبت می‌دهند در طول سفر با موجودی حمایتگر روبه‌رو می‌شوند (همان: ۷۵). این موجود حمایتگر بیانگر قدرت محافظ و مهربان سرنوشت است. اگرچه قدرت مطلق در گذر از آستان‌های مختلف و بیداری زندگی به‌ظاهر به‌خطر می‌افتد، نیروی حمایتگر همیشه حاضر است و درون یا پشت هیئت‌های ناشناس زندگی، باقی و ماندگار، پنهان شده است. فقط باید او را شناخت و به این نیروی حمایت‌گراطمینان کرد (همان: ۷۷ - ۷۸). در قصه «شهر خاموشان» شاهد هستیم که کره بحری به‌منزله موجودی حمایتگر و یاریگر غیرانسانی از آغاز تا پایان سفر همراه قهرمان است و در مراحل مختلف سفر و هنگام بروز خطرها و گذرگاه‌های سخت، همچون امداد غیبی قهرمان را یاری می‌دهد. حضور یاریگران انسانی و غیرانسانی در قصه‌های عامه، اجتناب‌ناپذیر است. عباسی درباره یاریگران غیرانسانی می‌گوید: این دسته از یاری‌رسان‌ها در دنیای واقعی وجود خارجی ندارند. گیاهان، حیوانات و اشیایی در قصه‌ها وجود دارند که ویژگی‌های انسان‌نمایانه دارند، گویی که

ذی‌شعورند و مأموریت دارند قهرمان‌ها را در آزمون‌ها یاری کنند. این موجودات، خصلت جادویی دارند و صفاتشان قدسی است (عباسی، ۱۳۹۴: ۴۶۳). پراپ^۹ اسپ را تنها یاریگر عامی می‌داند که می‌تواند هر پنج خویشکاری مربوط به یاریگر، یعنی انتقال مکانی قهرمان، جبران و التیام مصیبت، رهایی از تعقیب، حل کردن امری دشوار و تغییر شکل قهرمان را انجام دهد (پراپ، ۱۳۹۴: ۱۶۳، ۱۶۹).

۵ - ۲ - ۴. عبور از نخستین آستان

قهرمان داستان به همراه حمایتگرش، کره بصری، قدم در راه سفر می‌گذارد و بعد از طی مسافت زیاد به چشمه‌ای با پرهای زیبا می‌رسند. کره بصری از قهرمان می‌خواهد که هرگز از این پرها برنماید؛ اما پسر پنهانی پری در جیبش می‌گذارد. به نظر جوزف کمپبل بهتر است انسان هیچ‌وقت نگهبانان مرزهای تعیین شده را به چالش نخواند؛ ولی از سوی دیگر فقط با خروج از این مرزها و برانگیختن دیگر جنبه‌های نابودگر همین نیرو است که می‌توان زنده یا مرده وارد حیطه‌های تجربه‌های نو شد (کمپبل، ۱۳۹۸: ۹۰). کره بصری به منزله نگهبان آستانه، برای محافظت از صاحبش او را از دست زدن به کاری خطرناک نهی می‌کند؛ اما از آنجا که قهرمان قصه شجاعت و خودآگاهی لازم را دارد، با این کار وارد دنیای ناشناخته می‌شود؛ دنیایی سرشار از خطرها و دشواری‌ها. تابعیت قهرمان و سرسپردگی‌اش به حمایتگر و ایدئولوژی او (حمایتگر)، فردیت و قهرمانی او را با آسیب مواجه خواهد کرد. قهرمان نمی‌تواند انسانی با دغدغه‌ها و حسابگری‌های انسانی معمولی باشد. کمپبل معتقد است که انسان معمولی، به باقی ماندن در محدوده تعیین شده راضی است و حتی از این بابت به خود می‌بالد. از سوی دیگر عقیده عموم هم او را از قدم گذاشتن به حیطه ناشناخته‌ها باز می‌دارد و می‌ترساند (همان: ۸۶)؛ اما قهرمان واقعی کسی است که خود را اسیر چارچوب این محدودیت‌ها نمی‌کند و با پذیرش خطرها به آن سوی دیوار سنت‌های جامعه قدم می‌گذارد و به مناطق ناشناخته وارد می‌شود. این تجربه‌پذیری و بازبودن به روی ناشناخته روایت قصه را غنی و خواندنی می‌کند، به طوری که اگر قهرمان صرفاً بر مبنای گفته‌های حمایتگر حسابگر پیش می‌رفت و حاکمیت مطلق او را بر مسیر می‌پذیرفت، روایت داستان بدون

پستی و بلندی به یک‌نواختی و کرختی متمایل می‌شد و روایت از اُفت‌وخیز روایی خالی می‌شد (Campbell, 1990: 82).

۵ - ۲ - ۵. شکم نهنگ

قبل از بررسی این مرحله، به تفسیر نمادهای اسطوره‌ای «پَر» و «تاریکی» می‌پردازیم. برای «تاریکی» معانی سمبلیک افسردگی، پلیدی، تیرگی، جهل و راز ناشناخته ذکر شده است. در اسطوره‌شناسی، سیمای خدای مرگ، خواب، شب، طوفان یا سیمای عالم اسفل است (جایز، ۱۳۹۵: ۴۹۹). «پَر» نیز معانی سمبلیک و نمادین چون آراستگی، احترام، اختیار، الهام، پادشاهی، پرواز، پیشگویی، خدایی و دانش را با خود دارد. در باورهای قومی و اساطیری، «پَر» جلوه‌ای از جوهره زندگی، پاک‌کننده گناه، اشعه نور و نماد شبیح و روح است (همان: ۲۶۳).

قهرمان (با برداشتن پر) از آستانه عبور می‌کند و به شهر خاموشان می‌رسد. این شهر درواقع، همان مرحله شکم نهنگ از مراحل عزیمت جوزف کمپیل است. کمپیل (۱۳۹۸: ۹۶) شکم نهنگ را به منزله رحم جهان، جایی می‌داند که قهرمان توسط ناشناخته بلعیده می‌شود و به ظاهر می‌میرد. این درون‌مایه تکرارشونده و محبوب بر این نکته تأکید می‌کند که عبور از آستان، نوعی فنای خویشستن است. چنان‌که جوزف کمپیل به‌نقل از آناندا کوماراسوامی^{۱۰} می‌نویسد: «هیچ موجودی در طبیعت نمی‌تواند به مرحله‌ای برتر نائل گردد، مگر آنکه زیستن برایش متوقف شود» (همان: ۹۸ - ۹۹). قهرمانی که وارد دنیای تاریکی می‌شود، درواقع، سفر به درون خود را برای تحول و دگرگونی آغاز کرده است. به گفته کمپیل قهرمانی که به قلمرو درونی پا می‌گذارد، شخصیت مادی‌اش در جهان بیرون باقی می‌ماند و همچون ماری که پوست بیندازد، آن را پاره می‌کند. این قهرمان که اتصالش به من^{۱۱} از بین رفته، در افق‌های جهان سیر می‌کند و به‌راحتی سلطانی که از اتاق‌های قصرش عبور می‌کند، به درون و بیرون ازدها پای می‌گذارد و در آنجاست که نجات را می‌یابد (همان: ۹۸ - ۹۹). همچنین، قهرمان این قصه به‌منزله ناجی با روشن کردن لحظه‌ای «پَر»، بشارت‌دهنده حیات و روشنی است که به‌زودی با اعمال خارق‌العاده او به این شهر مرده می‌رسد. پر و نقش آن در این قصه، به مجاز

معهود، نشانی از مرغ است که آن نیز با فراروی در بخش‌های دسترس‌ناپذیر بشر، زمینه کشف جهان نهان یا فرازین را برای قهرمان فراهم می‌کند.

۵ - ۳. آیین تشریف

۵ - ۳ - ۱. جاده آزمون‌ها

قهرمان پس از ورود به قصر، وارد مرحله آزمون‌ها می‌شود. این آزمون‌ها سمبل بحران‌هایی است که قهرمان در راه تعالی و کمال باید بگذراند؛ آزمون‌های چندگانه همراه با گذرگاه‌های دشوار و سختی‌هایی که قهرمان به طرزی معجزه‌آسا از آن‌ها رهایی می‌یابد. در این مرحله امدادرسان غیبی که از مراحل قبل با قهرمان همراه شده بود، با رهنمودهای به‌موقع او را یاری می‌دهد. درحقیقت، این آزمایش‌های قهرمان، نمادی از سیر و سلوک درونی به‌سمت ناخودآگاهی است. چنان‌که کمپبل معتقد است به این ترتیب اگر کسی از هر جامعه‌ای که باشد، عمداً یا بدون قصد قبلی سفری مخاطره‌آمیز به سرزمین ظلمات را آغاز کند و از کوچه‌های پرپیچ و خم هزارتوی روحش پایین رود، به‌زودی خود را در چشم‌اندازی سرشار از هیئت‌ها و اشکال سمبلیک خواهد یافت (همان: ۱۰۸). انتخاب عدد سه برای آزمون‌های قهرمان، معانی نمادین دارد؛ «سه» مجموعه‌ای سه‌وجهی و تجلی‌گاه تعادل کامل است و نیروی مولد جسمی، ذهنی و معنوی را در خود دارد. عدد سه حاوی مضمون تثلیث و جوه سه‌گانه زمان، یعنی گذشته، حال و آینده است. روحیه جوانی و جاودانگی، جوهره وجودی «سه» است. افرادی که عدد تقدیری آن‌ها «سه» است می‌توانند با جذب فرصت‌های طلایی در زندگی به موفقیت‌های غیرعادی برسند (اشلی، ۱۳۷۹: ۵۸ - ۶۳) به هر روی آزمون‌های قهرمان این قصه معانی شگفت‌انگیزی از رازهای آفرینش و هبوط انسان را بر ما آشکار می‌کند. همان‌طور که محبوب می‌گوید: قدیم‌ترین سرگذشت خدایان و کهن‌ترین توجهی که به کیفیت آفرینش و ایجاد طبیعت و انسان شده، به‌صورت افسانه‌ها و اساطیر است (محبوب، ۱۳۸۶: ۱۲۲). در این قسمت تلاش می‌شود عناصر نمادین و اسطوره‌ای داستان رمزگشایی شود.

۵-۳-۱-۱. آوردن مرغ

اولین آزمون قهرمان داستان، آوردن مرغی است که قهرمان با پر آن، در قصر روشنایی ایجاد کرده است. قهرمان با توصیه کره بحری، برای انجام این کار از پادشاه یک چادر، دوازده میخ و یک بار گندم و همچنین، چهل روز مهلت می‌خواهد. بر سر چشمه‌ای در سرزمینی دور، چادر را برپا کردند و گندم‌ها را زیر چادر ریختند. مرغ‌ها بیرون آمدند و مرغ چهل‌ویکم را گرفتند و به قصر بردند. رمزگشایی از نمادهای این قسمت در درک داستان و معرفت اسطوره‌ای آن اهمیت زیادی دارد. معانی سمبلیک عدد چهل عبارت‌اند از: آگاهی معنوی، تجدید معجزه‌آسای نیرو، تطهیر، حقیقت، زندگی، شفا، فضل و دانش، و معرفت (جایز، ۱۳۹۵: ۵۰۱). در باورهای اساطیری برخی اقوام در موقع مرگ کسی فوراً «مرغی» را پای در منزل قربانی می‌کنند و اعتقاد دارند که مرغ، روح متوفی را به خارج منتقل می‌کند (همان: ۸۱). در آداب سرسپاری زنان کاهنه لولوا (کنگو)، داوطلب ابتدا از قبری که در آن آزمون مرگ و تولد دوباره‌اش را گذرانده است، خارج می‌شود. سپس یکی از برادران باطنی، مرغی بر گردن او می‌آویزد. این عمل بدان معناست که داوطلب در این کیش پذیرفته شده است. از آن پس این زن کاهنه، می‌تواند ارواح مردگان را در مرغزار به دام اندازد و آنان را بازآورد و در کنار درختی مستقر کند. قربانی کردن مرغ برای ایجاد ارتباط با مردگان، رسمی است که در سراسر آفریقا رواج دارد و این رسم از همین نمادگرایی برخاسته است (شوالیه و گربران، ۱۳۷۹: ۲۱۰). «میخ» دارای معانی سمبلیک حقیقت مسلم، حمایت شدید، سرسختی، محکم نگهداشتن و محور جهان است (جایز، ۱۳۹۵: ۳۲۶). وجود عدد دوازده در نام یا چرخه، بیانگر راهنمایی الهی است و از مسافران محافظت می‌کند (همان: ۷۶۷). «خیمه و چادر» مانند چتر، نماد مقام بلند و سلطنت به‌ویژه در شرق است (هال، ۱۳۸۰: ۱۴۰). «گندم» سمبل خالق برای تولید بذر، خوشبختی، زندگی، فراوانی است. گندم در بین اعراب به‌منزله مایه حیات پرستش می‌شود. در سنت عرب، هنگامی که آدم از بهشت رانده شد، گندم را به‌منزله برترین غذا با خود به همراه آورد (جایز، ۱۳۹۵: ۱۷۲).

با رمزگشایی نمادهای اسطوره‌ای در این مرحله از سفر قهرمان، می‌توان گفت قهرمان داستان با طی آزمون‌های دشوار به منزله ناجی‌ای برای شهر مردگان عمل می‌کند. می‌توان مرغ را نمادی از روح و جان دانست. به نظر می‌رسد در شهر خاموشان روح به جایگاه نخستین خود، یعنی بهشت بازگشته است و اینک شهر در خاموشی و تاریکی و مرگ به سر می‌برد و اکنون قرار است قهرمان با آوردن آن، جان و حیات دوباره‌ای به این شهر ببخشد. قهرمان به دوره‌ای چهل‌روزه برای تطهیر و کمال نیاز دارد تا بتواند پس از به کمال رسیدن خود به سوی نجات آن قوم مرده بشتابد. او در این سفر با خود، گندم، بهترین غذای ممنوعه بهشتی را می‌آورد تا مرغ جان با خوردن آن از بهشت دور شود و اسیر دنیای خاکی شود. همچنین، قهرمان، چادر را - که نماد مقام بلند و سلطنت است - برپا می‌کند؛ زیرا روح انسان مفتخر به مقام پادشاهی در این دنیا می‌شود. برپا داشتن چادر با دوازده میخ در کنار چشمه که نمادی از حقیقت، آگاهی معنوی، معرفت و تطهیر است، بیانگر روح‌های راهنمایان مخصوص الهی و شاید ابدال است که از مسافران این دنیای خاکی در محور جهان محافظت می‌کنند.

۵ - ۳ - ۱ - ۲. آزمون دوم: آوردن قفس

بررسی عناصر نمادین این قسمت از قصه «شهر خاموشان»، روند معنایی را آسان و منطقی می‌کند. «قفس» معنی سمبلیک حبس، ازدواج فسخ‌شده، مراقبت‌های فراموش‌شده و از میان‌رفته با خود دارد (جابز، ۱۳۹۵: ۳۰۹). «پری» نیز ایزدبانوی باروری و زایش و برکت، فرزندزایی، جاری شدن آب‌ها و سرسبزی گیاهان و مرغزاران است. در داستان‌های عامه همه می‌خواهند به وصال پری برسند؛ اما دست‌یابی به آن، بدون مراحل مکاشفه‌ای و رازگونه ناممکن است. آگاهی از اسرار عالم غیب، انجام اعمال جادویی، آموزش جملات و وردهای جادویی برای محافظت از نیروهای شریر، از ویژگی‌های پریان داستان‌هاست که در روایت‌های اسطوره‌ای ریشه دارد (ابراهیمی، ۱۳۸۹: ۷۷). این تصور که انسان با پری‌زاده‌ای در سرزمین آرمانی به سر می‌برد، بیش از هر چیز رؤیای بی‌مرگی آدمی را محقق می‌کند؛ رؤیایی که انسان را به گونه‌ای نمادین از ناتوانی‌ها و نقصان‌هایش دور می‌کند (همان: ۸۱). قهرمان قصه

«شهر خاموشان» در آزمون دوم به آوردن قفس مخصوص مرغ موظف می‌شود. باز هم مدت چهل روز مهلت می‌خواهد؛ زیرا گاهی برای تطهیر دوباره و دستیابی به کمال لازم است دوره‌های چهل‌روزه تکرار شوند. از این آزمون نیز با یاری و نصیحت کره بحری، گذر می‌کند و دختر شاه پریان با او همراه می‌شود. این پری تا آخر داستان همراه قهرمان است و در آخر با او ازدواج می‌کند. به نظر می‌رسد همراه آمدن پری از سرزمین ماورائی برای محافظت همیشگی قهرمان از نیروهای شریر است. روشن است که قفس، همان تن و جسم است که برای محافظت و به‌عبارت روشن‌تر، برای گرفتار کردن مرغ جان، به این دنیا آورده می‌شود؛ زیرا اگر مرغ جان، آزاد باشد دوباره پرواز می‌کند و به وطن اصلی خویش بهشت باز می‌گردد. در ادبیات فارسی نیز نمونه‌های شعری فراوانی دیده می‌شود که جان را به مرغ و تن را به قفس تشبیه کرده‌اند.^{۱۲}

۵-۳-۱-۳. آوردن «اسب چهل کره»

باوری تثبیت شده در ذهن تمامی اقوام، «اسب» را در اصل با ظلمت جهان اهریمنی (ختونیایی) مرتبط می‌دانند. در داستان‌های عامه نیز ارزش‌گذاری منفی از «اسب» به منزله نمادی اهریمنی، یک قدرت جهنمی، یک مظهر مرگ وجود دارد (شوالیه و گربران، ۱۳۷۹: ۱۳۵، ۱۴۴). «اسب آبی» که محصول را زیر و رو می‌کند و آسیب می‌زند یا آن را می‌خورد، در مصر بیشتر به منزله مظهر قدرت‌های منفی این جهان تلقی می‌شد. در عهد عتیق اسب آبی نماد نیروی قتالی است که خداوند تحت تسلط دارد؛ اما انسان نمی‌تواند بر آن فائق شود و آن را اهلی کند (همان: ۱۶۴-۱۶۵). روان‌کاو اسب را نماد روان ناخودآگاه و یا روان غیربشری می‌دانند یا آن را نوعی از الگوی ازلی و سرکشی و هوس و غریزه می‌دانند (همان: ۱۳۶).

«گوهر شب چراغ» یا یاقوت سرخ، معانی سمبلیکی چون بزرگی، بی‌باکی، پادشاهی، خوشحالی، زیبایی، صدقه، عشق، قدرت، و نور را با خود دارد (جایز، ۱۳۹۵: ۴۰۴). بنا بر رمزگشایی از عناصر «اسب آبی» و «گوهر شب چراغ» روشن است که در این داستان اسب چهل کره، نمادی از شیطان و یاورانش است که با توجه به باورهای دینی ما،

دشمن انسان است و به دلیل این دشمنی از بهشت رانده شد و او نیز با مهلت گرفتن از خداوند به این دنیای خاکی آمده است و تا آخر دنیا مهلت دارد تا فرزندان آدم را با گمراه کردنشان، بیازارد. رام کردن اسب «چهل‌کره» با سختی تمام، سمبولی است از اینکه قهرمان نهایت سعی خود را می‌کند تا نفس سرکش خود را رام کند و موفق می‌شود و پاداش این رام کردن نفس شیطانی و سرکش به دست آوردن «گوهر شب‌چراغ» خلیفه‌الهی و پادشاهی بلامنازع بر روی زمین است.

۵ - ۳ - ۲. ملاقات با خدایانو

در این داستان، دختر پادشاه «شهر خاموشان» در واقع، همان خدایانو است که قبل از اینکه قهرمان موفق به ملاقات با او شود، از طرف او موظف به انجام آزمون‌های دشوار می‌شود. پادشاه به قهرمان قول می‌دهد اگر آخرین و سخت‌ترین آزمون را که آوردن اسب چهل‌کره است، نیز انجام دهد با ازدواج او و دخترش موافقت می‌کند. پس از انجام سه مرحله آزمون دشوار و انجام دادن خواسته‌های «خدایانو»، پادشاه به قهرمان وعده ازدواجشان را می‌دهد. از نظر کمپیل، ازدواج جادویی با «خدایانو»، ملکه جهان، نشان‌دهنده تسلط کامل قهرمان بر زندگی است؛ چون زن همان زندگی و قهرمان همان عارف و ارباب اوست. آزمون‌های قهرمان که مقدمه تجربه و علل نهایی بوده، سمبول بحران‌هایی است که آگاهی او را وسعت می‌دهد و توان تصاحب کامل عروس تقدیر را به او می‌بخشد (کمپیل، ۱۳۹۸: ۱۲۸).

۵ - ۳ - ۳. خدایگان

تعدادی از قصه‌های عامه مثل این قصه با وضعیت یک شاه و سه پسرش شروع می‌شوند. فون فرانتس معتقد است این مسئله وضعیتی عادی نیست؛ زیرا صحنه اصلی صرفاً از افراد نرینه تشکیل شده است و عنصر مادینه که انتظار داریم در خانواده‌ای کامل حضور داشته باشد، در اینجا نماینده‌ای ندارد. بنابراین، قهرمانی نیز وجود ندارد. در ادامه داستان عنصر مادینه به شخصیت اصلی داستان انگیزه می‌دهد تا اعمال مردانه و پهلوانی انجام دهد (فون فرانتس، ۱۳۹۵: ۸۶ - ۸۷). وجود عنصر قهرمان بدون وجود

شاهزاده‌بانو نشانی از نقصان است و قهرمان برای رسیدن به تمامیت و کمال نهایی و خدای گون شدن باید به وصال شاهزاده‌بانو برسد. در این داستان و خیلی از قصه‌های عامه، قهرمان پس از پشت‌سر گذاشتن آزمون‌های دشوار، در آخر قصه به وصال شاهزاده‌بانو می‌رسد. وصال شاهزاده‌بانو درحقیقت، پیدا کردن نیمه گم‌شده وجود قهرمان و تمامیت او و الگوی موقعیتی متمایز و خداگونه بودن است که با این سفرها و آزمون‌ها تکمیل می‌شود. همان‌طور که کمپبل (۱۳۹۸: ۱۶۹) معتقد است رهرو می‌آموزد که مذکر و مؤنث دو نیمه یک سیب‌اند و خود قهرمان آن چیزی است که در جست‌وجویش بوده است. به این منظور، کمپبل از اسطوره‌هایی نام می‌برد که به حالت دوجنسی هستند و تصاویر خدایانی را که به شکل دوجنسی، یعنی آمیخته از زن و مرد هستند نشان می‌دهد. جدا کردن بخش مؤنث و تجلی او در شکلی دیگر، سمبول آغاز هبوط از کمال به دوگانگی است و این هبوط طبیعتاً کشف دوگانگی خیر و شر را به دنبال خواهد داشت (همان: ۱۵۸).

۵ - ۳ - ۴. ارباب دو جهان

قهرمان این قصه، برای انجام دادن خواسته‌های شاهزاده‌بانو وارد جهان ماورائی می‌شود و ابتدا روح را از بهشت می‌آورد. در مرحله دوم قفس خاکی را به‌منزله زندانی برای گرفتار کردن روح و در آخر هم شیطان رقیب و دشمن انسان می‌آورد. او همچون اربابی است که با اراده‌ای بدون تزلزل و به راحتی در دو جهان مادی و ماورائی در حال رفت‌وآمد است. چنان‌که کمپبل می‌گوید، هنر ارباب دو جهان، آزادی عبور و مرور در دو بخش آن است. حرکت از سوی تجلیات زمان به سوی اعماق سبب‌ساز و بازگشت از آن، آن هم به طوری که قواعد هیچ‌یک از این دوسو، به دیگری آلوده نشود؛ ولی در عین حال ذهن بتواند یکی را از دریچه دیگری بنگرد. نیچه می‌گوید: رقصنده کیهانی هرگز آرام نگیرد، سبک‌بار و شادمان بچرخد و از سویی به سوی دیگر بجهد (همان: ۲۳۷).

۵ - ۴. بازگشت

۵ - ۴ - ۱. امتناع از بازگشت

آن‌هنگام که قهرمان خواسته‌های خدایان را محقق می‌کند، پادشاه از او می‌خواهد، همان‌جا بماند و با دخترش ازدواج کند. اینجا مرحله‌ای است که گاهی برخی از قهرمانان در نیمه راه می‌مانند و انجام مأموریت نهایی خویش را فراموش می‌کنند؛ ولی قهرمان این قصه نمی‌پذیرد و به یاد می‌آورد که به دنبال خاکی برای شفای چشمان پدرش آمده است و حتماً باید برگردد. به قول کمپیل اکنون این ماجراجو با غنیمت خود - که می‌تواند زندگی را متحول کند - باید بازگردد. چرخه کامل اسطوره یگانه هنگامی تمام می‌شود که قهرمان با سعی و تلاش، جادوی سخن حکیمانه، پشم طلایی و یا شاهزاده خانم خفته را به ملک بشری بازگرداند؛ یعنی جایی که این برگشت می‌تواند به تجدید حیات جامعه، ملت، کره زمین و یا ده‌هزار جهان، کمک کند (همان: ۲۰۳).

۵ - ۴ - ۲. عبور از آستان بازگشت

کمپیل (۱۳۹۸: ۲۲۴) می‌گوید که دو جهان الهی و جهان بشری را فقط به یک شکل می‌توان به تصویر کشید و از هم متمایز کرد؛ به شکل مرگ و زندگی، روز و شب. قهرمان از قلمروی که ما می‌شناسیم به ظلمات سفر می‌کند و آنجا مراحل را پشت سر می‌گذارد و تمام می‌کند و یا دوباره اسیر و در معرض خطر، از نظر ما گم می‌شود؛ همان‌طور که در این قصه، قهرمان از دنیای مادی و زمینی به ظلمات قدم می‌گذارد و از آنجا به سرزمین ماورائی و بهشت می‌رود و از آن پس با اکسیر حیات و برکت نهایی به دنیای مادی برمی‌گردد. به نظر کمپیل، اولین مشکل قهرمان در راه بازگشت، پذیرش واقعیت هیاهوی زندگی مادی است (همان: ۲۲۵). در این قصه شاهدیم که قهرمان با حسادت و مزاحمت برادرانش روبه‌رو می‌شود. بنابراین، قهرمان ترجیح می‌دهد به سرزمین بهشت‌گونه‌ای که خود ساخته است، بازگردد.

۵ - ۴ - ۳. نجات‌دهنده فرازمینی

قهرمان در حال بازگشت مجبور است همراه با اکسیر - که نجات‌بخش زندگی و نابودکننده «من» است - با جامعه روبه‌رو شود و در حین بازگشت، ضربه‌های ناشی از پرسش‌های منطقی و انزجار شدید را از سویی و مشکل عدم درک مردمان خود را از سویی دیگر تحمل کند (همان: ۲۲۴). «پری» که از سرزمین ماورائی همراه با قهرمان آمده است، همانند دست نجاتی است که به قهرمان کمک می‌کند و او را از چنگ شریران زمینی نجات می‌دهد. چنان‌که می‌بینیم برادران شیطان‌خوی قهرمان، قصد کشتن او را با غذایی مسموم دارند و «پری» که از غیب آگاه است، راه نجات را به او نشان می‌دهد.

۵ - ۴ - ۴. دستاورد نهایی

قهرمان در پایان سفر به دستاورد و برکتی همچون نور و روشنی می‌رسد. در این قصه شاهدیم که قهرمان نور حیات و روح زندگی را به شهر خاموشان می‌رساند و اکسیر روشنایی را برای بینایی چشمان پادشاه می‌آورد. به گفته کمپیل، خدایان و خدایانوان را باید به منزله تجلیات و پاسداران اکسیر وجود نامیرا، در نظر گرفت؛ ولی آن‌ها غایت نهایی نیستند. بنابراین، آنچه از مرادده با آن‌ها حاصل می‌شود، خود آن‌ها نیست؛ بلکه برکت و رحمت آن‌هاست. فقط و فقط همین انرژی و ماده معجزه‌آسا، نامیراست (همان: ۱۸۹). برکتی که بر بنده‌ای اعطا می‌شود به سادگی سمبل انرژی زندگی است که بر اساس نیازها و احتیاجات هر مورد خاص، بر آن نازل می‌شود (همان: ۱۹۶).

۵ - ۴ - ۵. آشتی و هماهنگی با پدر

قهرمان قصه پس از انجام موفقیت‌آمیز چرخه عزیمت، تشریف و بازگشت، اکنون همچون پدر، آمادگی پذیرش و برعهده گرفتن مسئولیت‌های دشوار زندگی را دارد. به عقیده کمپیل وقتی فرد، آیین‌های تشریف را به درستی پشت سر نگذارد و در همان حال، نقش مهمی در زندگی برعهده گیرد، هرج و مرج فائق می‌شود. وقتی بیجه به حدی بزرگ می‌شود که امنیت سینه مادر را پشت سر می‌گذارد و رو سوی جهان بزرگسالان

تحلیل قصه «شهر خاموشان» با تأکید بر کهن‌الگوی ..... معصومه یاسمی‌فر و همکاران

می‌کند؛ یعنی جایی که برای هر عملی باید تخصصی داشت، از لحاظ روحی، وارد حیطة پدر می‌شود. کسی که از حالت بشریت مطلق خارج و نماینده نیروی کیهانی می‌شود، ورای فردیت است. او دوباره متولد شده است. اکنون خود، یک پدر است و توان آن را دارد که نقش کاهن یا راهنمایی را به‌عهده گیرد و به تجربه‌ای نو از شکوه قانونی کیهانی برسد و رها از خوف و رجا و در آرامش، با درک کامل، به تماشای تجلی بودن، بنشیند (همان: ۱۴۱ - ۱۴۲).

۵ - ۴ - ۶. رهایی و آزادی

قهرمان به اتفاقاتی می‌اندیشد که در حال وقوع است، نه چیزهایی که واقع شده‌اند؛ چون که او هست و از لحظه بعد نمی‌هراسد. می‌آید تا پایداری را با تغییر و تحول، نابود کند. برای همین لحظه بعد، اجازه دارد عبور کند (همان: ۲۵۰). قهرمان این قصه به جانشینی پدر وابستگی ندارد و شهر خود را رها می‌کند. رها و آزاد و فارغ از هر وابستگی به شهر خاموشان می‌رود و به دلیل این وابستگی در آخر به همه چیز می‌رسد؛ ازدواج با دختر شاه پریان و دختر پادشاه. پادشاه هم «اسب چهل‌کره»، «مرغ»، «قفس» و «گوهر شب‌چراغ» را به او واگذار می‌کند و او عمر را به خوبی و خوشی می‌گذراند.

جدول ۱: مراحل سفر قهرمان قصه «شهر خاموشان» بر اساس کهن‌الگوی کمپبل

Table 1: The stages of the journey of the protagonist of the story "Silent City" based on Campbell's archetype

سه مرحله اصلی کهن‌الگوی سفر قهرمان	مراحل فرعی سفر	مراحل سفر قهرمان در قصه «شهر خاموشان» طبق کهن‌الگوی کمپبل
		آمدن حکیمی که برای درمان چشم پادشاه، خاکی مخصوص از سرزمینی ناشناخته، طلب می‌کند
	۱. دعوت به آغاز سفر	

عدم تمایل اولیه پسر کوچک‌تر پادشاه، برای سفر و همچنین، اصرار پدر برای منصرف کردن او	۲. ردّ دعوت	۱. عزیمت
وجود کره بحری به‌منزله یاریگر در سفر قهرمان	۳. امداد غیبی	
وجود چشمه‌ای با پره‌ای زیبا بر روی آن و برداشتن یکی از آن پرها از سوی قهرمان	۴. عبور از نخستین آستان	
رسیدن قهرمان به شهری تاریک که پادشاه اجازه روشن کردن چراغ و آتشی نمی‌دهد	۵. شکم نهنگ	
۱. آوردن مرغ	۱. جاده آزمون‌ها	۲. تشرّف
۲. آوردن قفس		
۳. آوردن اسب چهل‌کره		
بعد از آزمون‌ها، پادشاه قول ازدواج با او را به قهرمان می‌دهد.		
الگوی کمال و خداگونه بودن شخص قهرمان بعد از موفقیت در آزمون‌های دشوار	۳. خدایگان	۳. بازگشت
رفت و آمد قهرمان به جهان ماورائی و بهشت و دنیای مادی	۴. ارباب دو جهان	
درخواست پادشاه «شهر خاموشان» از قهرمان برای ماندن در آن‌جا و عدم بازگشت	۱. امتناع از بازگشت	
بازگشت از «شهر خاموشان» به سرزمین پدر	۲. عبور از آستان بازگشت	
همراه شدن پری از سرزمین ماورائی و نجات او از دست برادران شیطان خویش	۳. دست نجات از خارج	۴. برکت نهایی
آوردن مرغ به‌منزله اکسیر حیات «شهر خاموشان» و خاک به‌منزله اکسیر حیات	۴. برکت نهایی	

برای درمان پادشاه		
برگشتن نزد پدر و هماهنگی با او برای بر عهده گرفتن وظایف جدید در شهری دیگر	۵. آشتی و هماهنگی با پدر	
عدم وابستگی قهرمان به جانشینی پدر و رها کردن آن	۶. رهایی و آزادی	

۷. نتیجه

کاربست الگوی «سفر قهرمان» جوزف کمپبل در قصه «شهر خاموشان»، سبب عینیت‌بخشی و انتقال الگو و درکی مشترک و فراگیر از فردیت و خودآگاهی قهرمان، در این گونه از قصه‌های عامه شد. این الگو، شناخت از روایت قصه، ارتباط و انتساب خواننده را به متن قصه محکم و مستدل می‌کند. انطباق و برهم‌نمایی کم‌نقص این قصه با ریزنقش‌ها و ریزالگوهای موجود در الگوی «سفر قهرمان» کمپبل، جالب بود. الگوی سفر در قصه «شهر خاموشان» همچون سفر بیشتر قهرمانان اسطوره‌ای در رفت‌وبرگشتی دایره‌وار، سبب تکمیل فرایند فردیت، خودآگاهی و اصالت قهرمان می‌شود. فرایند فردیت در این قصه به‌شکلی تقابلی میان خودآگاه و ناخودآگاه ترسیم شده است که در تنش با اطراف، خود را نشان می‌دهد و شخصیت اصلی قصه مذکور، فرزند کوچک، در مسیر روایت داستان به‌شکل قهرمانی درمی‌آید که با کمک یاریگر، پری و کرهٔ بحری، به آزادی و رهایی درونی می‌رسد؛ آزادی و استقلال که اصالت و فردیت را برای او به ارمغان می‌آورد. فردیت قهرمان قصه نه‌فقط یک فرایند، بلکه هدف نیز تلقی شده است. فرایند فردیت قهرمان این قصه، فرایندی معنامحور است که درنهایت سبب مسرت و خرسندی درونی می‌شود و اگرچه با رنج و مشقت همراه است؛ اما درنهایت، به خودآگاهی می‌انجامد. حس پویایی و جست‌وجوگر و حل مسئلهٔ قهرمان، همان بیداری و خودآگاهی اوست. قصه «شهر خاموشان» به‌دلیل پرداختن به سطوح درونی‌تر ذهنیت، روان و ناخودآگاه انسان، پسر کوچک خانواده، و استفاده از نمادها و رمزهای روان‌کاوانه، شکل کاملی از پرداخت اسطورهٔ سفر قهرمان را به نمایش گذاشت. این قصه فردیت فرزند کوچک را به گونه‌ای عمیق و در عین حال باورپذیر، بررسی کرده

است. در این قصه ضمن نمایش برهم‌نمایی و به‌کارگیری کم‌نقص کهن‌الگوی «سفر قهرمان» کمپبل، سیر و سلوک قهرمان در بستر موانع و آزمون‌های متعدد و پیچیده اجتماعی و روان‌شناختی، برای رسیدن به شناخت و معرفت هستی‌شناختی و درنهایت عشق، کشف شد.

پی‌نوشت‌ها

1. Bruno Bettelheim
2. Levi-Strauss
3. Mircea Elide
4. ego ideal
5. Joseph Campbell
6. Thomas Mann
7. Freud
8. Jung
9. Propp
10. Ananda Coomaraswamy
11. ego

۱۲. خبر داری ای استخوانی قفس که جان تو مرغی است نامش نفس

(سعدی، ۱۳۷۳: ۳۵۰)

مرغ‌سان از قفس خاک هوایی گشتم به هوایی که مگر صید کند شهبازم

(حافظ، ۱۳۸۷: ۳۳۱)

منابع

- آقاجانی‌زلیتی، سمیه و محمدعلی خزانهدارلو (۱۳۹۵). «بررسی داستان "عجیب و غریب" در هزارویک‌شب بر اساس الگوی سفر قهرمان جوزف کمپبل». پژوهش‌های ادبی و بلاغی. ش ۱۷. صص ۲۷ - ۴۰.
- آموزگار، ژاله (۱۳۸۷). تاریخ اساطیری ایران. تهران: سمت.
- ابراهیمی، معصومه (۱۳۸۹). «نقد اسطوره‌شناختی دیوها و موجودات ماورائی». نقد ادبی. ش ۱۱ و ۱۲. صص ۵۸ - ۸۶.
- اشلی، جویس (۱۳۷۹). اعداد و تقدیر. ترجمه مهیار جلالیانی. تهران: زرین.
- بتلهایم، برونو (۱۳۹۲). افسون افسانه‌ها. ترجمه اختر شریعت‌زاده. تهران: هرمس.
- پراپ، ولادیمیر (۱۳۹۴). ریخت‌شناسی قصه‌های پریان. ترجمه فریدون بدره‌ای. تهران: توس.

تحلیل قصه «شهر خاموشان» با تأکید بر کهن‌الگوی ..... معصومه یاسمی‌فر و همکاران

- جابز، گرتروود (۱۳۹۵). فرهنگ سمبل‌ها. اساطیر و فولکلور. ترجمه محمدرضا بقاپور. تهران: اختران.
- حافظ، شمس‌الدین محمد (۱۳۷۸). دیوان حافظ. با مقدمه محمدجعفر یاحقی. مشهد: به‌نشر.
- حسن‌زاده، علیرضا (۱۳۸۵). مردم‌شناسی ایرانی. تهران: افکار.
- حسینی، مریم و نسرین شکیبی‌ممتاز (۱۳۹۱). «سفر قهرمان در داستان «حمام بادگرد» بر اساس الگوی کمپبل و یونگ». ادب‌پژوهی. ش ۲۲. صص ۳۳ - ۶۳.
- رسمی، عاتکه و سکینه رسمی (۱۳۹۷). «بررسی منظومه مهر و ماه جمالی دهلوی بر اساس الگوی کمپبل». نقد ادبی. ش ۴۴. صص ۵۱ - ۸۰.
- شوالیه، ژان و آلن گریبان (۱۳۷۹). فرهنگ نمادها. ترجمه و تحقیق سودابه فضایی. تهران: جیحون.
- فخرانیان، رجب و سیداحمد کازرونی (۱۳۹۵). «نمادشناسی کهن‌الگوی سفر در قصه عامیانه سبب». زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد. ش ۷. صص ۷ - ۳۶.
- فره‌وشی، بهرام (۱۳۹۷). داستان‌های عامیانه لرستان. به‌کوشش نادره نفیسی. تهران: مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی.
- فضیلت، محمود (۱۳۹۰). اصول و طبقه‌بندی نقد ادبی. تهران: زوار.
- فولادی، محمد و مریم رحمانی (۱۳۹۷). «بررسی و نقد داستان بیژن و منیژه بر اساس کهن‌الگوی سفر قهرمان جوزف کمپبل». علوم ادبی. ش ۱۳. صص ۹۳ - ۱۱۳.
- فونفرانتس، ماری - لوئیز (۱۳۹۵). تعبیر قصه‌های پریان و آنیما و آنیموس در قصه‌های پریان. تهران: مهراندیش.
- عباسی، سکینه (۱۳۹۴). بوطیقای قصه‌های بلند عامیانه فارسی. تهران: روزگار.
- کبیریان، زینب (۱۳۹۸). «تحلیل قصه عامیانه کره‌اسب پریون بر اساس نظریه سفر قهرمان جوزف کمپبل». چهارمین همایش نگاهی نو به زبان و ادب عامه. مشهد: دانشگاه فردوسی.
- کمپبل، جوزف (۱۳۹۸). قهرمان هزارچهره. ترجمه شادی خسروپناه. مشهد: گل آفتاب.
- محجوب، محمدجعفر (۱۳۸۲). ادبیات عامیانه ایران. به‌کوشش حسن ذوالفقاری. تهران: چشمه.
- مختاریان، بهار (۱۳۸۶). «الگوی پیشنهادی رده‌بندی داستان‌های پریان بر بنیاد اسطوره‌ها». نامه انسان‌شناسی. س ۴. ش ۸. صص ۱۱۹ - ۱۳۹.

- هال، جیمز (۱۳۸۰). فرهنگ نگاره‌ای نمادها در شرق و غرب. ترجمه رقیه بهزادی. تهران: فرهنگ معاصر.
- سعدی، مصلح‌الدین (۱۳۷۳). در آرزوی خوبی و زیبایی (گزیده بوستان سعدی). به تصحیح و توضیح غلامحسین یوسفی. تهران: سخن.

References

- Abbasi, S. (2015). *Poetry of long Persian folk tales* (in Farsi). Tehran: Roozgar Publication.
- Aghajani Zalti, S. & Khazaneh Darloo, M. A. (2016). Study of the story of "Strange" in One Thousand and One Nights based on the travel pattern of the heroes of Joseph Campbell. *Literary and Rhetorical Research*, 17, 27-40.
- Amoozgar, J. (2008). *Mythological history of Iran* (in Farsi). Tehran: Samt Publication.
- Ashley, J. (2000). *Numbers and appreciation* (translated into Farsi by Mahyar Jalaliani). Tehran: Zarrin Publication.
- Bettelheim, B. (2013). *The enchantment of legends* (translated into Farsi by Akhtar Shariatzadeh). Tehran: Hermes Publication.
- Campbell, J. (1990). *The hero's journey: Joseph Campbell on his life and work* (edited by Phil Cousineau and Foreword by Stuart L. Brown). New York: Harper and Row.
- Campbell, J. (2004). *Pathways to bliss: Mythology and personal transformation* (edited by David Kudler). Novato, California: New World Library.
- Campbell, J. (2008). *The hero with a thousand faces*. California: New World Library Princeton University Press.
- Campbell, J. (2019). *The hero of a thousand faces* (translated into Farsi Shadi Khosropanah). Mashhad: Gol Aftab Publications.
- Ebrahimi, M. (2010). Mythological critique of demons and transcendental creatures. *Literary Criticism*, 11(12), 58-86.
- Fakhraeian, R. & Kazeruni, A. (2016). *The archaeological symbolism of the travel pattern in the folk story of the apple*. Persian Language and Literature Islamic Azad University of Mashhad, 7, 7- 36.
- Farhvashi, B. (2018). *Folk tales of Lorestan* (in Farsi) (edited by Nadereh Nafis). Tehran: Great Islamic Encyclopedia Center.
- Fazilat, M. (2011). *Principles and classification of literary criticism* (in Farsi). Tehran: Zavar Publication
- Fouladi, M. & Rahmani, M. (1397). Study and critique of the story of Bijan and Manijeh based on the archetype of the journey of the hero Joseph Campbell. *Quarterly Journal of Literary Sciences*, 13, 93-113.
- Fon Frantz, M. L. (2015). *Interpretation of fairy tales and anima and animus in fairy tales*. Tehran: Mehrandish Publications.

- Hafez, Sh. (1378). *Divan of Hafez* (introduction by Mohammad Jafar Yahaghi). Mashhad: Beh Pressed Published.
- Hall, J. (2001). *A pictorial culture of symbols in the East and the West* (translated into Farsi by Roghayeh Behzadi). Tehran: Contemporary Culture.
- Hassanzadeh, A. (2006). *Iranian anthropology* (in Farsi). Tehran: Feker Publication.
- Hosseini, M. & Shakibi Mumtaz, N. (2012) The journey of the hero in the story of "Windmill Bath" based on the model of Campbell and Jung. *Literary Research*, 22, 33-63.
- Jobs, G. (2015). *The culture of symbols: myths and folklore* (translated into Farsi by Mohammad Reza Baqapour). Tehran: Akhtaran publication.
- Kabirian, Z. (2019). *Analysis of the folk tale of the prion horse butter based on the theory of the journey of the hero Joseph Campbell*. The Fourth Conference on a New Look at Popular Language and Literature. Mashhad: Ferdowsi University.
- Mahjoub, M. J. (2003). *Iranian folk literature* (in Farsi) (edited by Hassan Zolfaghari). Tehran: Cheshmeh Publications.
- Mokhtarian, B. (2007). The proposed model for classifying fairy tales based on myths. *Anthropological Letter*, 8, 119-113.
- Movers, B. & Campbell, J. (1991). *The power of myth*. New York: Anchor, Reissue Edition.
- Propp, V. (2015). *Morphology of fairy tales* (translated Farsi by Fereydoun Badraei). Tehran: Toos.
- Rasmi, A. & Rasmi, S. (1397). Study of the system of Mehr and Mah Jamali Dehlavi based on Campbell's model. *Literary Criticism*, 44, 51-80.
- Saadi, M. (2000). *In the wish of goodness and beauty* (excerpt from Saadi Boostan) (edited by Gholam Hossein Yousefi). Tehran: Sokhan.
- Soalieh, J. & Gerbran, A. (2000). *Culture of symbols* (translated into Farsi by Soodabeh Fazaili). Tehran: Jeyhun Publication.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی